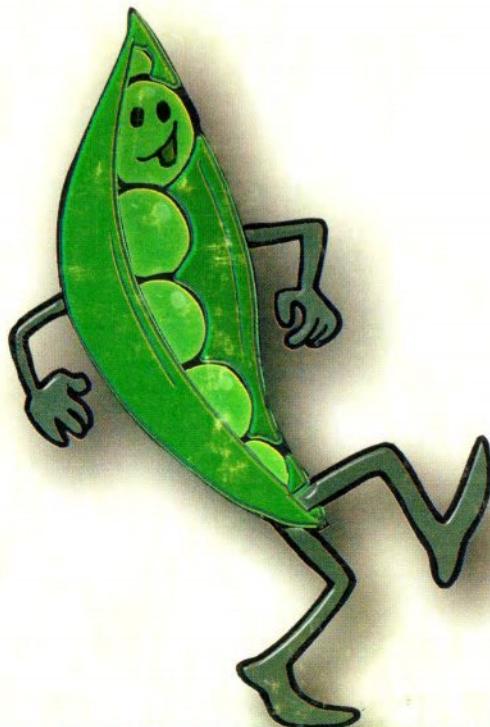
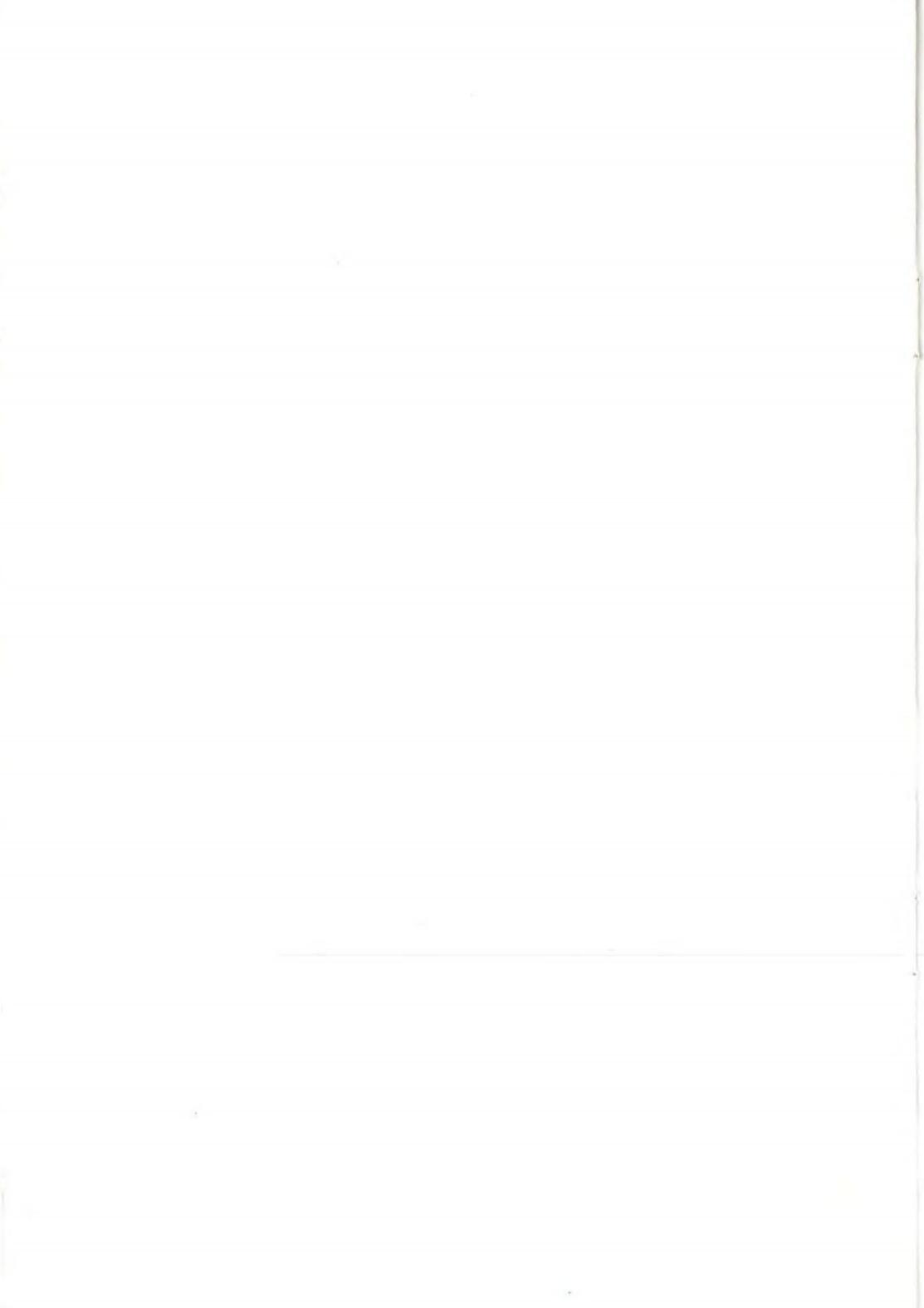

ЗЕМЯТА - ИЗТОЧНИК НА ДОХОДИ

14

**ТЕХНОЛОГИИ
ЗА ОТГЛЕЖДАНЕ
НА СРЕДНО РАННИ
ЗЕЛЕНЧУКОВИ КУЛТУРИ**

ПРЕДГОВОР

Изданието е предназначено за хора, които се занимават с дребно земеделие и не притежават достатъчно опит в зеленчукопроизводството. То представя в популярна форма информация за отглеждането на 14 средно ранни зеленчукови култури - традиционни за нашето селско стопанство.

Предложени са и примерни схеми за ефективно използване на площите чрез последователно отглеждане на различни видове зеленчуци в еднофамилни ферми с размер от 6 до 12 дка при два почвени типа. Разделянето на обработваемата площ на три и четири полета и отглеждането на няколко култури намалява опасността от загуби при природни бедствия.

Схемите могат да бъдат използвани във всички райони на страната, където има подходящи условия за отглеждане на зеленчукови култури.

Поднесената информация е съобразена с водещите издания в тази област, като са включени и практически съвети от натрупания опит по проект "Земята – източник на доходи".

Изданието няма претенции за авторски права – неговата основна цел е да бъде полезно за дребните производители в тяхната селскостопанска дейност.

СЪДЪРЖАНИЕ

ПРЕДГОВОР	1
ПИПЕР	3
ДОМАТИ	6
ПАТЛАДЖАН	11
ЛУК ГЛАВИ ОТ АРПАДЖИК	13
ЧЕСЪН - ГЛАВИ	15
ЗЕЛЕ - ГЛАВЕСТО	17
МОРКОВИ	20
ЗЕЛЕН ФАСУЛ	23
ЗЕЛЕН ГРАХ	25
ПЪПЕШ	27
ДИНЯ	29
ФЪСТЬЦИ	31
МАГДАНОЗ	33
БАМЯ	35
СХЕМИ	37
РЕЧНИК НА ТЕРМИНИТЕ	51
ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА	52

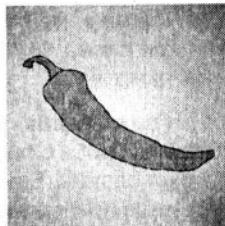
Представените технологии са под научната редакция на ст.н.с. д-р Иван Димов

ПИПЕР

Пипер

Сортове. За средно ранното производство се отглеждат няколко основни сорта пипер: Куртовска капия-1619, Софийска капия, Капия 1300, Пирин, Оранжева капия, Капия УВ и др.

Производство на разсад. Извършва се в неотопляеми полиетиленови оранжерии, под полиетиленови тунели или в неотопляеми парници. Произвежда се НЕПИКИРАН разсад. Семената преди сейтбата се обеззаразяват с Перхидрол 30%, разреден с вода в пропорция 1:10. Те се накисват и се бъркат 30 минути, след което се промиват с течаща вода за 30 минути.

Подготовката на почвата в оранжерията започва с изораване на площа през есента на дълбочина 25-30 см, като преди това се разхвърля 5-6 тона на декар добре уgnил оборски тор. След оранта грубо се оформят лехите, които напролет се прекопават и дооформят.

Сейтбата се извършва през първата половина на март, като за 1 квадратен метър са необходими 8-10 гр семе. След сейтбата лехата се покрива с 1,5-2 см торо-почвен смес, полива се с 5-6 литра вода на квадратен метър и се покрива с полиметиленово фолио. До поникването температурата се поддържа 20-25°C. При тази температура семената поникват след 10-12 дни, след което тя се понижава за 5-6 дни до 16-18°C през деня и 12-14°C през нощта. След като разсадът образува 2-ри лист, температурата се понижава още с 2-4°C. Поливките се намаляват, без да се допуска засушаване. Важно условие за получаване на качествен разсад е умелото съчетаване на поливките, проветряването на тунелите и борбата срещу плевелите и болестите.

Не трябва никога да се забравя, че недостатъчната светлина, високата почвена и въздушна влажност, високите температури и голямата гъстота на посева предизвикват изтегляне и изнежяване на разсада (етиолиране)!

Непикираният разсад за средно ранно производство на пипер е готов за засаждане към началото на май.

Избор на площи и подготовка на почвата. За производство на пипер най-подходящи са свързаните, дълбоки, влагоемни, песъчли-

во-глиниести, структурни почви и черноземни смолници. Най-добри предшественици са разораните целини и люцерната. Много добри са житните, които оставят почвата чиста от плевели. Добри предшественици са бобовите и тиквовите култури.

Подготовката на почвата започва с дискуване след прибиране на предшественика, разхвърляне на 4-6 тона на дка угнил оборски тор и основно торене със 50-60 кг на декар суперфосфат и 30-40 кг на декар калиев сулфат. Дълбоката оран се провежда на дълбочина 28-30 см. Ако е нужно, прави се подравняване на терена преди торенето.

Засаждането се извършва браздово от началото до средата на май при схема 60/15 см. След засаждането се полива гравитично или чрез дъждуване.

Грижи през Вегетацията. Състоят се в окопаване, поливане, торене и борба с плевелите. През целия период на вегетация се правят 3-4 окопавания. Един-два дни след засаждането пиперът се нарива (с мотика се придръпва около 5-6 см рохкава почва върху корена на растението). Първото окопаване се извършва 7-10 дни след прихващането на растенията, като преди това се внася за подхранване 15 кг на декар амониева селитра. До беритбата се правят още две окопавания през 14-16 дни. При третото окопаване отново се подхранва с 15-20 кг на декар амониева селитра. Последното подхранване се прави към края на юли с около 15 кг на декар амониева селитра.

Важно е да се знае, че първата поливка след вкореняване на растенията се прави, когато растежният връх добие тъмно зелен цвят. Поливането се извършва без заливане на кореновата шийка и наводняване на поливните образци!

Поливките са през 12-16 дни до формиране на първите плодове, а след това - през 6-8 дни.

Много важно за доброто развитие на пипера е до беритбата - след всяка поливка, почвата да се разрохква веднага, щом изпръхне. За една вегетация се правят 8-12 поливки.

Растителна защита. При появя на плевели до поникването на пипера се пръска с хербицидите Грамоксон или Реглон в доза 0,3 л на декар. През вегетацията до началото на формиране на плодовете се пръска с Кусагард в доза 0,15 кг на декар, Набу - 0,2 л на декар или Илоксан- 0,3-0,4 л на декар.

Срещу маната по пипера и вирусни болести посевите се пръскат с Пероцин-0,15%, Ридомил-25WP- 0,1% или Дифолатан- 0,2%, комбинирано с инсектицидите Кренетон-0,15% или БИ-58-0,1% - за борба с листни въшки и цикади. През периода на масово плододаване и беритбите, при появя на мана по пипера, растенията се пръскат с РидомилWP-0,1% или Дифолатан- 0,2% на интервал 18-20 дни.

При поява на листни въшки и паяжинообразуващ акар се пръска с БИ-58 до беритбата, а по време на беритбата - с Кренетон-0,15% или Талстар-0,03%.

Срещу листогризещата гъсеница се прилага Децис-0,05%, Карате-0,03%-0,05% или Вазтак-0,05%.

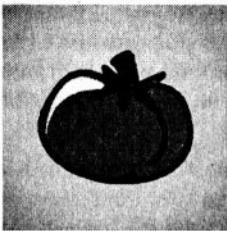
Сроковете за пръскане трябва да бъдат съобразени с тези, дадени от центъра за прогноза и сигнализация.

Беритба и добив. Беритбата започва, когато плодовете достигнат технологична зрялост. За добив на зелен пипер се берат първите една-две ръце, а останалите - когато плодовете почервенеят. Едновременно с нормално развитите плодове се берат и деформираните, повредените и заболелите, за да се освободят растенията и да не стават източник на зараза. Добивите са около 2,5-3,5 тона на декар при добре гарниран и добре гледан посев.

При избора на сорт трябва да се имат предвид следните фактори:
1. Сортът трябва да е адекватен за условията на земеделието.
2. Сортът трябва да е адекватен за условията на земеделието.
3. Сортът трябва да е адекватен за условията на земеделието.
4. Сортът трябва да е адекватен за условията на земеделието.
5. Сортът трябва да е адекватен за условията на земеделието.
6. Сортът трябва да е адекватен за условията на земеделието.
7. Сортът трябва да е адекватен за условията на земеделието.
8. Сортът трябва да е адекватен за условията на земеделието.
9. Сортът трябва да е адекватен за условията на земеделието.
10. Сортът трябва да е адекватен за условията на земеделието.

Записки:

DOMATI

Сортове. Сортове за полско производство са: от полудетерминантните - Балка, Марица 25, Балкан; от високорастящите (индетерминантните) сортове - Кристи, Триумф; от безколовите - Стандарт и др.

Производство на разсад. Важна предпоставка за получаване на високи добиви от ранните домати е производството на здрав и качествен разсад. Гъстият разсад се произвежда в отопляеми застъклени и полиетиленови оранжерии или парници с биотопливо. За разсадопроизводството са необходими обеззаразени торопочвени смески, пригответи от разложен оборски тор и градинска или горска почва в съотношение 2:1 или 1 част оборски тор, 1 част почва и 1 част перлит. Торо-почвената смес се обеззаразява през септември-октомври при температура над 12°C с Вапам - 0,2-0,3 % до пълно овлажняване на смеската или с Базамид гранулат - 250-300 гр на квадратен метър при добро размесване на препарата чрез разбъркване с лопата. Смеската се оформя на куп и се покрива с полиетиленово фолио за 15-20 дни. След това се прехвърля с лопати 1-2 пъти до сейтбата.

Подготовка на оранжерията. При използване на полиетиленова оранжерия с техническо отопление за производството на гъст разсад подготовката се състои в следното:

- оранжерията се покрива с полиетиленово фолио и се оформят лехите с ширина 100-110 см и пътеки между тях 40-50 см.
- ако отопителните тръби се намират на пода на оранжерията, върху тях се поставя торо-почвена смеска с дебелина 6-7 см.

При производството на гъстия разсад с биотопливо в оранжерийите цялата площ се покрива с предварително загрята смеска от слама и пресен говежди тор (или конски). Сlamата и пресният оборски тор се смесват, навлажняват се и се изграждат купчини с височина минимално 1.20 и около 1.40 ширина. След около 5-6 дни тя се самозагрява. Дебелината на пласта биотопливо е 40-45 см. Върху този пласт се оформят лехите (100-110 см широки) и се поставя торо-почвена смеска с дебелина 10-12 см. След това се прави конструкцията от железни пръти на вътрешния тунел

и се покрива с полиетиленово фолио с ширина 160-200 см.

При производството на гъстия разсад в парници подготовката се състои в зареждане с 40-45 см биотопливо и 12-14 см торо-почвена смес. След това се покрива за 4-5 дни с рамки и рогозки с цел да се затопли смеската до оптималната температура за поникване на семената.

Сейтба. Преди сейтбата семената се обеззаразяват с 30 %-ов перхидрол, разреден с вода 1:10, като се киснат 30 минути и се бъркат периодично. След това се промиват с течаща вода 30 минути и се подсушават. Малки количества може да се обеззаразят, като се киснат 2-3 минути в концентриран 30 %-ов перхидрол, след което се промиват 30 минути с течаща вода.

Семената се засяват от 10 до 20 февруари - за Южна България, от 5 до 10 февруари за района на Сандански и Петрич и в периода 15-25 февруари за Северна България, при посевна норма 3 грама на квадратен метър. За производство на разсад за 1 декар е необходима 9-10 м² разсадна площ с гъст разсад, който се получава от 25-30 гр семена. След сейтбата семената се покриват с 1-1,5 см торопочвена смес. Когато торо-почвената смеска не е обеззаразена се появява опасност от сечене на разсада (гъбно заболяване). В такъв случай лехите вместо с вода се поливат с 4-5 литра на квадратен метър 0,5 %-ов бордолезов разтвор. След това лехите се покриват с полиетиленово фолио, което стои да поникването. През този период се поддържа температура 24-25°C през деня и 16°C през нощта. След масовото поникване, през деня в слънчево време температурата се понижава до 18-20°C, а през нощта и при облачно време - с 2-3°C по-ниска. Разсадът е готов за пикиране след 20-25 дни във фаза 2-3-ти лист. Поливки на гъстия разсад се правят при недостиг на влага с малки количества вода от 3 до 5 литра на квадратен метър. Пикировката в Южна България се извършва към 20-25 март в неотоплями полиетиленови оранжерии. За един декар са необходими 50 квадратни метра пикиран разсад или 4500-5000 растения.

Подготовка на оранжерията за пикиране. Изразява се в натряване с 5-6 тона на декар разложен оборски тор, изораване на 20-25 см, двукратно фрезуване и оформяне на лехите с ширина 110-120 см и височина 7-8 см. При наличие на попово прасе и телени червеи се разхвърлят примамки - 3 кг на декар пшеничени трици, отсевки + 100 м³ Вофатокс или 150 м³ - Агрия 1050 преди второто фрезуване. Лехите се заглаждат и маркират на разстояния 10 x 10. Непосредствено след пикирането растенията се поливат и се прави конструкцията на вътрешния тунел.

Оптималният температурен режим се поддържа чрез проветряване на малкия тунел, а при слънчево време - чрез отваряне на проветрителите на оранжерията и чрез отваряне на вратите. През първите 5-6 дни малкият тунел не се открива, а при силно слънце се повдигат само двата края на

полиетиленовото фолио, без да се маха изцяло. Две седмици след пикиранието почвата се разрохква и се премахват поникналите плевели. Ако се наблюдава завояване на растенията по обяд, сутринта се полива с 5-6 литра хладка вода на квадратен метър. През последните 10 дни преди изнасянето разсадът се закалява, като през нощта се премахва полиетиленът от тунела и почвата слабо се засушава. Разсадът е готов 25-30 дни след пикiranето.

Избор на площи и подготовкa на почвата. Доматите изискват дълбоки, рохкави, топли, песъчливо-глиnestи, глинесто-песъчливи и насочни почви с високо съдържание на хранителни вещества. Най-добри предшественици за доматите са бобовите, тиквовите и житни растения. Доматите не трябва да се отглеждат след пипер, патладжан и картофи.

Подготовката на почвата започва с прибиране на предшественика, като се дискува на дълбочина 10-12 см. При необходимост площта се подравнява. Преди дълбоката оран през есента на декар се разхвърлят 4-6 тона оборски тор, 60 кг суперфосфат и 40 кг калиев тор. В зависимост от състоянието на почвата през пролетта се култивира или се преорава на дълбочина 15-20 см, а преди засаждането площта се фрезува или дискува на 10-16 см, след което се набраздява. Профилира се съобразно начина на отглеждане. При отглеждане на доматите върху телена или колова конструкция площта се набраздява на разстояние 75-80 см, а при безколово отглеждане се оформят лехи с лехообразувател по схема 100-110/50-60 см.

Засаждане. Пикираният разсад се засажда около 15-25 април за Южна България (след като опасността от късни пролетни слани е преминала). Схемата при браздово засаждане и на телена конструкция е 75-80/30 см, на двуредова лента - 110+50/30 или едноредово 160/22-25 см при безколово отглеждане.

Грижи през Вегетацията. Няколко дни след засаждането растенията се подхранват с 15-20 кг на декар амониева селитра и се окопават със слабо загърляне. Второто и третото подхранване се прави през 20 дни с по 20-25 кг на декар амониева селитра. При песъчливи и слабо запасени с хранителни вещества почви се правят 1-2 поливки, при които се извършва шербетиране с 500-600 кг на декар пресен говежди оборски тор, като първото шербетиране се извършва в начало на узряване на плодовете.

Телената конструкция е с височина 60-80 см и се изгражда след поливката до вкореняване на растенията, като за производство на един декар домати са необходими 800 кола, 50 кг тел и 5 кг пирони с дължина 4-5 см. След прихващането им растенията се привързват към телената конструкция с манила, канап и др.

В зависимост от сорта се извършва формиране на растенията. Сортовете Балка, Марица 25 и Балкан се формират двуствъблено, като колтукът под първото съ цветие се оставя, а останалите редовно се пре-

махват. Тези сортове може да се отглеждат и едностъблено, когато искаеме да получим по-едри плодове и по-ранно узряване, но добивите ще са по-ниски. Високостъблените сортове (Кристи и др.) се отглеждат едностъблено, а безколовите, каквото е сортът Стандарт, се отглеждат без колтучене. Вегетационният връх на двуствъблените домати се отстранява на 2 листа след 4-то съцветие на главното стъбло и над 2-то и 3-то съцветие на колтука, а при едностъблените домати над 4-то до 5-то съцветие. Сортът Кристи може да се запази до есента, затова от развилиите се колтуци се оставят 1-2 продължителя на главното стъбло, които плододават до есента.

Първото съцветие при ранните домати цъфти през период на ниски температури (18°C), при което се получава окапване на цветовете, затова се препоръчва пръскане на съцветията с биостимулатори Унимил или Томамил в доза $3\text{-}5 \text{ cm}^3$ на един литър чиста вода с ръчен пулверизатор (съгласно инструкцията за приложение на препарата).

През вегетацията се извършват 4-5 механизирани окопавания в междуредието и 2-3 ръчни в реда. Поливките са следните: до беритбата през 10-14 дни, а по време на беритбата през 4-8 дни с поливна норма $30\text{-}40 \text{ m}^3$ на декар.

Борба срещу плевелите, болестите и неприятелите

Плевели. При разсадопроизводството, след оформяне на лехите, срещу плевелите се пръска с Девринол - 0,4 кг на декар преди сейтбата и 0,2 кг на декар след покриване на семето с торо-почвена смес. След това се полива с 3-5 литра вода на квадратен метър.

През вегетацията се пръска със следните препарати: преди за саждането - с Агрифлан - 0,3-0,45 л на декар със заравяне на дълбочина 12-15 см; с Девринол - 0,4 кг на декар или Дуал - 0,5-0,6 л на декар (с тези препарати се пръска след набраздяването).

При късно заплевеляване се използва Зенкор в дозировка 50-70 мл на декар. Този препарат се прилага за широколистни плевели, като се третира от фаза 4-ти-5-ти лист до края на цъфтежа на 1-ва цветна китка. След пръскането площа не се обработва (запечатва се). Срещу едногодишни житни плевели се третира с Кусагард - 0,1-0,15 кг на декар или Фузилад 0,2-0,3 л на декар.

Болести и неприятели. При доматите се наблюдават много болести и неприятели:

- Срещу листните петна, фитофтората и бактерийните болести се пръска предпазно с медсъдържащи препарати - Купроцин - 0,4%, Шампион - 0,15 % или 1 %-ов бордолезов разтвор. При начална фаза на тези болести се пръска с препаратите: Ортодифолатан -0,2 %; Дитан 45-0,2 %; Скор - 0,075 %; Ридомил -0,25 % и други.
- Срещу сивото гниене се използва Ронилан - 0,1 % и Роврал - 0,1 %.

- Срещу брашнеста мана - Рубиган - 0,025 %; Топаз - 0,02 %; Байлетон - 0,02 % и други.
- Срещу листни въшки подходящи са БИ 58 - 0,1 % и Ланат - 0,15 %.
- Срещу акари (с двойно действие) - Талстар - 0,03 %, Хостаквик - 0,1 %, Данитол - 0,05-0,01 % и други.
- Срещу колорадски бръмбар и памукова нощенка - Децис-0,03-0,05 %, Вазтак-0,05 %, Карате-0,05 % и други.

Интервалът на пръсканията е през 10-14 дни до 15-18 дни. По-краткият интервал на пръсканията (10-14 дни) важи, когато има по-чести превалаивания.

Добиви. Очакваният среден добив при отглеждане на телена конструкция е 6-7 тона от декар, а при беззоловото отглеждане е 4,5-5 тона от декар.

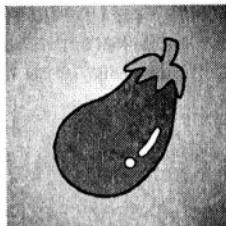
Записки:

ПАТЛАДЖАН

Патладжан

Сортове. Най-популярните сортове у нас са Български 12, Тракиец, Антим, Лъч и др.

Производство на разсад. За ранното производство сеитбата се извършва в началото на февруари в отопляеми оранжерии или топли парници, като за 1 м² са необходими 4-5 гр обеззарезани семена. За средно ранно производство в периода 15-30 март се сее в неотопляеми оранжерии или в студени парници и тунели при норма 3-3,5 гр семе на квадратен метър. *Много важен момент при отглеждането на разсада е да не се позволяват големи температурни разлики, защото настъпват смущения в развитието му.* Температурите трябва да бъдат 15-16°C през нощта и 18-22°C през деня.

Пикирането за ранното производството се извършва във фаза 2-ри 3-ти същински лист на разстояния 10x10 см или 12x12 см в полуотопли парници или полиетиленови оранжерии с тунел. За засаждането на 1 декар е необходим 30-35 м² пикиран разсад, който се получава от 60-70 гр семе.

Избор на площи и обработка на почвата. Патладжанът се развива добре на площи, върху които са отглеждани житни, бобови, тиквови и други култури. Предпочита топли, рохкави, дълбоки почви с по-високо съдържание на хумус. Преди дълбоката есенна оран се тори с 4-6 т на декар оборски тор, 55-60 кг на декар суперфосфат и 20-30 кг на декар калиев сулфат.

Засаждането при ранното производство се извършва около 25-30 април, а за средно ранното - към 10-15 май. Засажда се редово 70/40 см, 80/30-35 см или на двуредова лента 110+50/ 30-35 см.

Грижи през Вегетацията. За посевите от патладжан най-важно е окопаването, като първото се извършва след засаждането, когато растенията възвърнат тургора си (листата им се наперят), което е признак, че са се прихванали. Заедно с първото окопаване се внася 15-20 кг на декар амониева селитра. Следващите окопавания се правят след всяка поливка, която трябва да се извърши с малки количества вода, без

да се допуска задържане на водата във вадите. Полива се през 12-14 дни. Не трябва да се допуска засушаване, защото тогава цветовете окапват. Почвата трябва винаги да се поддържа рохкава и влажна.

Растителна защита. Срещу колорадския бръмбар се пръска с Децис - 0,05%, Карапе - 0,05%, Вазтак - 0,03%. Срещу акари се използва Омит - 0,1%, Данитол - 0,05% и др. Сроковете на пръскане трябва да бъдат съобразени с дадените от центъра за прогноза и сигнализация.

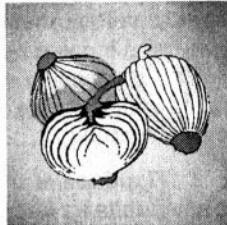
Прибиране и добив. При ранното производство беритбата започва през средата на юни, а за средно ранното - в средата на юли. Бере се, когато плодовете достигнат характерната за сорта големина и цвят. Добивите са около 4-5 тона от декар.

Записки:

ЛУК ГЛАВИ ОТ АРПАДЖИК

Лук

Сортове. Според цикъла на развитие, начина на отглеждане и някои морфологични признания лукът се разделя на три групи: лютив, полулютив и нелютив (сладък). Към групата на лютивия лук се отнасят сортовете Лясковски 58, Пловдив 10, Тримонциум, Конкурент и др. През първата година от лук семе се получава арпаджик. Втората година полученият арпаджик се засажда за производство на лук глави.

Избор на площи и подготовкa на почвата. Лук глави трябва да се отглежда на проветриви, добре огравани от слънцето, богати с хранителни вещества влагоемни почви, които са чисти от плевели. Добре е предшественикът на тази култура да е бил торен с оборски тор и площите да се освобождават рано.

След прибиране на предшественика почвата се изорава на дълбочина 15-18 см. за унищожаване на появилите се плевели. Есенната дълбока оран се извършва на 28-30 см, като преди това се внасят 40-50 кг на декар суперфосфат и 30-40 кг на декар калиев сулфат. До зимата се правят 1-2 култивирания на дълбочина 10-12 см за унищожаване на поникналите плевели. Напролет преди засаждането се тори с 25-30 кг на декар амониева селитра и се култивира на дълбочина 10-12 см.

Засаждане. Най-благоприятен срок на засаждане е от края на февруари до средата на март (23.02-15.03). Всяко закъсняване води до намаляване на добивите. За засаждане на един декар са необходими 50-80 кг луковички с диаметър от 12 до 21 мм. Засаждането се извършва на петрови ленти при разстояния между лехите 60 см, между редовете в лентата 25 см и между луковичките 8-10 см. Дълбината на засаждане е 2-4 см.

Грижи през вегетацията. Най-важна грижа е поддържането на рохкава и чиста от плевели почва, подхранването и борбата с болестите и неприятелите. Първото окопаване се прави при височина на растенията 5-10 см (в началото на април), а последното преди листата да са израснали толкова, че да се повреждат при окопаването. *Лукът се*

окопава след вдигането на росата, за да се намали опасността от появата на мана. Преди първото окопаване се подхранва с 10-15 кг на декар амониева селитра. Срещу плевелите могат да се използват хербициди Рамрод - 0,7 кг на декар, разтворен в 50-60 л вода. Пръска се преди поникването на лука. След развитието на първите 2-3 листа се пръска с Афалон - 0,12 кг на декар. Във фаза 5-6 лист се пръска с Пробе 0,3-0,4 кг на декар. До втората половина на юни се полива 2-4 пъти с 35-45 м³ на декар вода.

Растителна защита. Срещу появата на мана предварително се пръска с Пероцин 0,4 % + 0,05 % прилепител. При поява на мана се използва Ридомил цинеб 72ВП - 0,3 % + прилепител 0,05%. При нападение от трипс към посоченитеfungициди се прибавя и БИ 58 - 0,08 %.

За успешно извеждане на борбата срещу маната и трипса трябва да се спазват сроковете, дадени в указанията от центъра за прогноза и сигнализация.

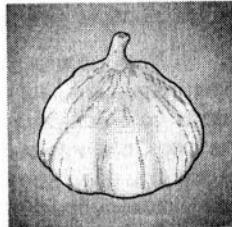
Прибиране и добив. Най-подходящият срок за изваждане на лука е в периода на масовото полягане на стъблата (в края на юли - началото на август). След изваждането той трябва да се просуши на открito за 10-15 дни и да се съхранява в проветриви помещения. Добивите от декар са от 1,5 до 2,5 тона.

Записки:

ЧЕСЪН - ГЛАВИ

Сортове. Чесънът притежава богато съдържание на хранителни вещества и има доказани лечебни свойства. Срещат се две разновидности на тази зеленчукова култура:

- **Зимен** - със сортове Здравец, Нора, Бял Юнски 20 и др.
- **Летен** - от който най-популярен е сортът Горнооряховски 37/57.

Избор на площи и подготвка на почвата. За отглеждането на чесън най-подходящи са проветривите и влажни почви. Тази зеленчукова култура не може да се отглежда на бедни и бързо пресъхващи почви. Подходящи предшественици за чесъна са доматите, пиперът, краставиците, тиквичките, пшеницата, ечемикът.

При отглеждане на **зимен чесън** почвата се изорава на дълбочина 15-18 см веднага след прибирането на предшественика. До края на август се извършва дълбоката оран, като преди това се тори с 2-3 тона на декар добре угнил оборски тор, 30-40 кг на декар суперфосфат и 30-40 кг на декар калиев сулфат. Преди засаждането се култивира на 8-10 см дълбочина. При отглеждане на **летен чесън** през юли почвата се изорава на 15-18 см дълбочина, с което се унищожават плевелите и се предизвиква поникване на техните семена. До края на август се извършва дълбока оран на 28-30 см. Преди оранта се тори с 3 тона на декар разложен оборски тор, 30-40 кг на декар суперфосфат и 30-40 кг на декар калиев сулфат. През пролетта се култивира на 10-12 см дълбочина и заедно с това се внася 25-30 кг на декар амониева селитра.

Засаждане. Летният чесън се засажда през втората половина на февруари до началото на март, а зимният - през октомври. Използват се едри и здрави луковици, от които се вземат външните скилиди - те са по-добре развити и дават по-висок добив. Оформят се лехи с ширина 100 см, които отстоят на 60 см една от друга. Върху лехите се правят 5-6 реда на разстояние 20-25 см. Скилидките се засаждат вътре в редовете на разстояние 8-10 см и на дълбочина в почвата 4-6 см.

За засаждане на 1 декар са необходими: 180-200 кг луковици - за зимния чесън и 120-150 кг луковици - за летния чесън.

Грижи през Вегетацията. Основните грижи се състоят в окопаване (за унищожаване на плевелите и разрохване на почвата), поливане и подхранване. *Броят на окопаванията зависи от заплевяването и образуването на почвена кора.* При окопаването не се препоръчва загърляне на растенията. При засушавания се полива с малки дози вода, за да не се допусне преовлажняване. Когато се отглежда на леки, песъкливи почви, чесънът се подхранва с 10-15 кг на декар амониева селитра при първото или второто окопаване.

Растителна защита. В случай на заболявания и поява на чеснова муха, борбата се води по указания на центъра за прогноза и сигнализация.

Прибиране и добив. Зимният чесън се прибира в края на юни, а летният - в края на юли. *Прибирането не бива да закъснява, защото това води до влошаване на качеството на луковиците и тяхната съхраняемост.* След изваждането луковиците се просушават до изсъхване на шийката, след което се прибират в проветриви помещения и се слагат на пласт, дебел 10-15 см за доизсушаване.

От зимния чесън могат да се добият 800-1000 кг от декар, а от летния - 600 - 800 кг.

Записки:

ЗЕЛЕ - ГЛАВЕСТО

Зеле

Сортове. От средно ранното зеле широко разпространен е сортът Марица 48/5, който е устойчив на високите летни температури и на ниската относителна влажност на въздуха.

За късно производство са сортовете Късо 17, Бяло Ликоришко 7, Балкан и др., които имат бяло и кремаво оцветяване на вътрешната зелка и се прибират неколкократно.

Сортовете Средец, Искър, Мургаш, Рекорд F1 и др. притежават по-голяма твърдост на зелката и при тях продукцията се прибира едновременно.

По-известните получервени сортове са Пазарджишка подобрено 16, Пазарджик-13, а от червените сортове - Топаз може да се съхранява до март.

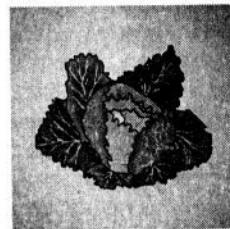
Производство на разсад. Извършва се на открити лехи на добре обработени и осигурени с вода почви.

За средно ранно производство се сее в края на март - началото на април. За късно производство се сее между 10 и 15 юни.

Добре подравнени, лехите се поливат 1-2 дни преди сеитбата и леко се разрохкат. На 1 квадратен метър се сят 3-3,5 гр семена, след което се покриват с почва, торопочвена смеска или пясък с дебелина 1-1,5 см. Полива се умерено сутрин и вечер. Семената поникват за 3-4 дни, а разсадът е готов след 35-45 дни за средно ранното и 30-35 дни за късното производство (растението трябва да е развито 5-6 листа). За един декар са необходими 20 м² разсад, който се получава от 60-70 гр семена.

Избор на площи и подготвка на почвата. Добри предшественици на средно ранното и късното зеле са спанак, марули, ранни тиквички, краставици и картофи, ран зелен фасул и грах, които са обилно торени с оборски тор и преди тях върху същите площи **НЕ ТРЯБВА да е отглеждано зеле.**

Тъй като зелето се отглежда веднага след посочените предшественици, обработките на почвата трябва да са такива, че преди браздите за засаждане да се получи рохкав слой с дълбочина 20 см. Това се

постига чрез преораване на дълбочина 20-25 см и двукратно дискуване и фрезуване на площа. Бразденето се извършва на разстояние 80 см.

Нормата за торене зависи от торенето на предшественика. Примерни норми са: суперфосфат - 35-50 кг на декар, калиев сулфат - 20-30 кг на декар, амониева селитра - 30-40 кг на декар. Азотният тор се внася чрез две подхранвания. Първото - при окопаването след прихващане на разсада, и второто - в началото на завиване на зелките. Ако преди засаждането не е извършено торене с оборски тор, много добри резултати дава шербетирането с 500-600 кг на декар размит във вода пресен оборски тор (внесен по време на завиване на зелките). Зелевите култури са на едно от първите места по изнасяне на хранителни вещества от почвата. Нуждата им от хранителни вещества е различна за различните фази и се влияе от темпа на нарастване. Реагира много добре на органично торене.

Зелевите растения са студоустойчиви. Те понасят без повреди температури минус 4-5°C. Оптимална температура за растежа и развитието на зелевите култури е 17-22°C. При температури под 10°C растежът се забавя, но не спира. Те са чувствителни на високи температури. При 30°C развитието им се смущава.

Зелевите култури са умерено взискателни към светлината. При недостиг на светлина междуувъзлията се удължават и листата остават недоразвити.

Зелевите растения са едни от най-взискателните към влажността на почвата и въздуха. Това се дължи на силно развитата им листна система.

Засаждане. Средно ранното зеле се засажда от 15 май до 10 юни, а късното - в периода 10-20 юли. Разстоянията на засаждане зависят от сорта, но обикновено са по схема 80/50 см. За по-добро прихващане късното зеле се засажда, като се полива рано сутрин и привечер. Два дни след засаждането отново се полива.

Грижи през Вегетацията. След прихващането (от 7 до 10 дни след засаждането) се окопава плитко, за да не се разъсят корените, и се прави първото подхранване с 15-20 кг на декар амониева селитра. След около 20 дни се извършва второто окопаване и преди зашумяване на посева се прави леко разрохковане на почвата с подхранване от 20 кг на декар амониева селитра. Полива се редовно: до завиване на зелките - през 10-12 дни, а след това - на 6-8 дни. Броят на поливките е 8-10 в зависимост от валежите.

Растителна защита. Срещу едногодишни житни плевели преди разсаждането се пръска с Ласо - 0,4 л на декар, Рамрод 65 ВП - 0,6 л на декар и срещу широколистните - с Агрифлан - 0,350-0,400 л на декар. След разсаждането се третира със Семерон - 150-200 гр на декар, внесен във фаза 2-ри - 4-ти лист на плевелите при температура до 22°C.

Маната по зелето напада всички органи на растенията. Срещу нея се използват Пероцин или Купроцин - 0,4%, Ридомил цинеб - 0,25%, Дитан М 45 - 0,2% и други, като задължително се прибавя прилепител - универсал, в количество 50 см³ на 100 литра разтвор.

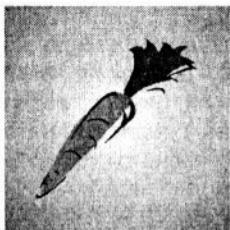
Зелевата въшка и зелевата дървеница са най-опасните неприятели - срещу тях се пръска с БИ-58 - 0,1%, Фосдрин - 0,15%, Ланат - 0,15%. Срещу голямата зелева и ряпна пеперуда, зелева нощенка, репична оса и стъкления скритохоботник се пръска с Децис 2,5 ЕК - 0,05%, Карарате - 0,05%, Вазтак - 0,05% и други (пръска се веднага при поява на гъсениците).

Сроковете на пръскане трябва да бъдат съобразени с тези, дадени от центъра за прогноза и сигнализация.

Прибиране и добив. Прибирането на зелето започва от края на август до септември за средно ранното и от октомври до края на ноември - за късното. Зелките трябва да са добре оформени, пътни, твърди на пипане и с лъскавина на покривните листа. При средно ранното производство добивът е около 2 тона от декар, а при късното - около 3-4 тона от декар.

Записки:

МОРКОВИ

Сортове. Популярни сортове моркови у нас са Нантски 3, Победител, Шантене и др.

Избор на площи и подготовка на почвата. Морковите се отглеждат най-добре върху дълбоки, глинисто-песъчливи, богати с органични вещества почви, които са чисти от плевели. Добри предшественици за тяхното отглеждане са ранните картофи, ранното зеле, бобовите култури, красавиците, пиперът и зърнените житни култури.

Подготовката на почвата започва веднага след прибиране на предшественика, като площта се дискува на дълбочина 10-12 см. Много е важно почвата да се подравни, за да се улесни сейтбата и извършването на механизираните обработки. Преди дълбоката оран, която се извършва до края на август, се внасят 25-30 кг на декар обикновен суперфосфат и 20-25 кг на декар калиев сулфат, след което веднага се оре на дълбочина 30-35 см.

Най-подходящо за морковите е отглеждането им на лехобразова повърхност с висока равна леха. Когато се отглеждат на големи площи, през есента се извършва грубо профилиране на лехите с БОК-4.8. Напролет се бранува със зъбна брана, след което се обработва с лехообразувател ЛКФ-4.8 за подравняване и разрохковане на лехата. Лехобраздата повърхност е с размери 60 см между лехите и 100 см на лехата. Едновременно с минаването на лехообразувателя може да се внесе хербицидът Агрифлан в доза 0,300-0,400 л на декар, като се зарови на 8-10 см в почвата.

Сейтбата може да се извърши предзимно, рано напролет и в края на пролетта. Сейтбените норми, сроковете и схемата на сейтба са посочени в таблица към текста. Семената се засяват със сеялка за точна сейтба на дълбочина 1,5-2 см до 3 см за по-леки почви.

На малки площи морковите може да се отглеждат на заравнени тиркове, широки 30 см. Сейтбата се извършва разпръснато или на три реда на разстояние 10-12 см ред от ред. При разпръснатия посев сейтбената норма е 0,8-1 кг семе на декар.

Сеитбена норма	Срок на сеитба	Схема на сеитба в см
Предзимно засяване - 600 гр/дка	1 - 15 декември	70+30+30+30 55+35+35+35
Ранно полско производство - 450 гр/дка	20 февруари - 10 март	55+35+35+35
Късно полско производство - 600 гр/дка	1 - 15 април	60+25+25+25+25

Грижи по Време на Вегетацията. След сеитбата, когато почвената влажност е недостатъчна за поникване, лехите се валират. При образуване на почвена кора преди поникването лехите трябва да се обработят за разбиване на кората (с ротационни мотики, щригелни бранци или ръчно). При недостатъчна влага се полива чрез фино оросяване с 10 м³ вода на декар. За борба с плевелите след поникването, при появата на 3-4-ти лист, се използва хербицидът Прометрин в доза 0,150 кг на декар за леки почви и 0,200-0,250 кг на декар за тежки почви. Добри резултати дава и хербицидът Афалон в доза 0,150 кг на декар, внесен след сеитбата на морковите, но преди поникването им. Същият може да се използва и във фаза 3-4-ти лист.

По време на вегетацията се извършват 3-5 междуредови обработки на почвата. Първата е когато растенията са във фаза 3-4-ти лист, а следващите след 15-20 дни. Окопаването на дълбочина 14-15 см води до повишаване на добива с 25%.

Извършват се две подхранвания с амониева селитра при дозировка 10 кг на декар: първото, когато има образувани 2-3 листа, а второто - 3 седмици след първото.

През целия сезон морковите се поливат 3-4 пъти с умерени количества вода - 25 м³ на декар. Най-важни са поливките при поникването на семената и при образуването на кореноплодите. Трайното засушаване, последвано от преовлажняване на почвата, предизвиква напукване на кората и деформиране на кореноплода. Излишната почвена влажност води до спиране на растежа, намаляване на добива и влошаване на качеството. *Най-добре е морковите да се напояват чрез дъждуване!*

Прибиране и добив. Предзимните и пролетните моркови се прибират 100 дни след засяването, а късните - 110 дни след сейтбата. От малки площи кореноплодите се изваждат чрез изкустване или с вила. Извадените кореноплоди се отърват внимателно от пръстта, листата се изрязват с нож до самото чело (без да се наранява) и се сортират. Прибирането на морковите трябва да става по възможност в сухо време. Когато морковите се изнасят на пазара за продажба на връзки, изваждането може да започне около 3 месеца след сейтбата.

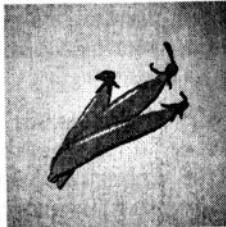
Добивите от декар при предзимните посеви са около 1000-1200 кг, при ранните пролетни - 2-2,5 тона, при късните - 3-4 тона.

Записки:

ЗЕЛЕН ФАСУЛ

Зелен фасул

Сортове. В зависимост от височината на стъблото сортовете фасул се разделят на две групи - пешаци и увивни. Пешаците са подходящи за отглеждане на по-големи площи и от тях по-популярни са сортовете за консервиране - Заря, Пловдив, Росица, Надежда, Верица, Диляна, Карма, Довина. Част от сортовете имат широки бобове: от ниските - Чер Старозагорски (зелен цвят на боба), Тракийски и Никос (жълт цвят на боба), а от увивните - Ерусалимски, Ихтимански и Биволски боб. Увивните сортове се отглеждат на по-малки площи. Те са по-взискателни, с по-големи добиви и по-късно зреещи от ниските сортове.

Избор на площи и подготвка на почвата. Развива се добре на топли глиnestо-песъчливи и богати с вар почви. Подходящи предшественици за зеления фасул са краставиците, картофите, зелето, житни и кореноплодни култури.

Зеленият фасул е взискателен към влагата в почвата и не може да се отглежда без напояване. За препоръчване е след всяка поливка почвата в реда да се поддържа винаги рохкава и влажна. Когато зеленият фасул се отглежда като първа култура, след прибиране на предшественика се дискува, подравнява и се оре на дълбочина 28-30 см, а през март-април се култивира преди сейтбата. Когато е втора култура, оранта е по-плитка - на дълбочина 19-20 см.

Торенето се извършва преди дълбоката оран с 30-35 кг на декар суперфосфат и 30 кг на декар калиев сулфат, а преди последното култивиране се внася 25-30 кг на декар амониева селитра.

Сейтбата се извършва след 10-20-ти април, когато температурата на почвата на дълбочина 10 см под повърхността се задържи тряно над 10°C. На големи площи се сее поетапно - през 10-15 дни. В дворните градини се сее ръчно по 5-6 зърна в гнездо при разстояния:

- за нискостъблените - 50-60 см,
- при вейковите - 80-50 см.

При големи площи с механизирано прибиране се сее със сеялка при схема 70+45+45, а когато се прибира с фасулокомбайн - едноредо-

во на 53 см. При сейтбата са необходими 8-10 кг семена на декар, които се засяват на дълбочина 4-5 см (при ранна сейтба) или 7-8 см (при лятна сейтба).

Грижи през Вегетацията. Основни грижи са редовното поливане и своевременното окопаване. При липса на влага за поникване се полива преди сейтбата с 25-40 м³ вода на декар. През вегетацията се полива през 7-8 дни с малки поливни норми 25-30 м³ на декар. Първото окопаване се прави при височина 6-7 см. *НЕ трябва да се окопава преди падане на росата.* Срещу едногодишни житни и широколистни плевели след сейтбата се пръска с хербицида Стомп - 0,4-0,5 л на декар. При оформянето на 2-ри и 3-ти същински лист се пръска с Базагран - 0,2-0,25 л на декар.

Растителна защита. Срещу листни въшки и акари се прилага БИ-58 - 0,1%, Данитол - 0,03% и др. през 7-10 дни 2-3 пъти. Първото пръскане е преди цъфтежа (срещу хоботници), а следващите - по време на цъфтежа и началото на образуване на бобовете.

Прибиране и добив. Беритбата започва, когато бобовете достигнат нормална за сорта големина, но са крехки, със семена под 5-8 мм. То-ва става обикновено 18-22 дни след началото на цъфтежа. Добивът от декар при ръчно събиране обикновено е около 1500-1800 кг, а при механизирано - 600-800 кг.

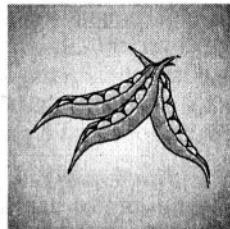
Записки:

ЗЕЛЕН ГРАХ

Зелен грах

Сортове. При зеления грах се наблюдава голямо разнообразие от сортове:

- ранни с вегетационен период 47-52 дни - Агрика - 47 дни, Хаунтер - 48 дни, Ран №1-49-52 дни, Спаркъл - 53 дни и др.
- средно ранни - Роби - 60 дни, Маргит - 60 дни, Висто - 63 дни, Цитрина - 66 дни, Вято-во - 66-67 дни и др.
- средно късни - Антей - 67-70 дни, Огоста - 68-70 дни и др.
- късни - Пловдивска перла - 70-72 дни, Мира - 70-72 дни, Успех - 72-74 дни и Прометей - 74-75 дни.

Избор на площи и обработка на почвата. Изисква среднотопли, влагозадържащи и дълбоки почви със слаба алкална реакция. Подходящи предшественици са житните култури и всички зеленчукови, без бобови. Грахът не трябва да се засява повторно на едни и същи площи в продължение на 5-6 години, тъй като силно се развива граховата нематода.

Подготовката на почвата се извършва през есента. Оре се на дълбочина 28-30 см, като преди това се тори с 18-27 кг на декар суперфосфат и 20-30 кг на декар калиев сулфат. 20-30 дни след изораването се култивира на дълбочина 16-18 см. През пролетта при първа възможност се култивира плитко - на дълбочина 10-12 см и преди култивирането се внася 18-24 кг на декар амониева селитра.

Сейтбата се извършва на редове в края на февруари и началото на март, като разстоянието между редовете е 15 см. За 1 декар са необходими 20-25 кг семена, които се сят на дълбочина 4-6 см. Семената предварително се обеззаразяват с ТМТД - 0,4 кг за 100 кг семена. На малки площи се сее браздово по схема 60+20/5 см от двете страни на гребена.

Грижи през Вегетацията. Основно е поддържането на оптимална влажност на почвата в критичните фази от развитието: сейтба-поникване, бутонизация-цъфтеж и завръз-наливане на зърното. Полива се със средно големи поливни норми 30-40 м³ на декар (дъждуването е за предпочитане).

При образуване на почвена кора след сеитбата се извършва брануване с леки брани. Първото окопаване се прави при височина на растението 6-7 см, а второто - 10-15 дни след първото.

Растителна защита. Против развитието на плевели след сеитбата се използва хербицидът Дуал при доза 0,4 л на декар. Във фаза 2-ри 3-ти лист - хербицидът Базагран - 0,2-0,25 л на декар, който потиска развитието на широколистните плевели и Набу - 0,2-0,25 л на декар - срещу житните.

Срещу въшки, акари, грудковия хоботник, граховия петточков семяд и граховия зърнояд се пръска 2-3 пъти с Децис 0,05%, Дилтерекс 80ВП - 0,15%, Вазтак 0,05% и др. Първото пръскане се извършва преди цъфтежа (при наличие на хоботници), а следващото - по време на цъфтежа и началото на образуване на бобовете. Сроковете на пръскане да се съобразяват с дадените от центъра за прогноза и сигнализация.

Прибиране и добив. Беритбата започва от 20 май до 20 юни в зависимост от застъпването на сортовете. Подходяща зрялост настъпва, когато 70-80% от бобовете са натрупали 22,5-25% сухо вещество. В личните стопанства се бере ръчно. При големи площи се прибира механизирано по три начина:

- с косачка и прибирач-товарач, като се овършава на площадката;
- окосява се с косачка – РА и се овършава с комбайн за зелен грах;
- директно се прибира с комбайн за зелен грах.

Добивите са от 350 до 450 кг от декар зърно за консервиране.

Записки:

ПЪПЕШ

Пъпеш

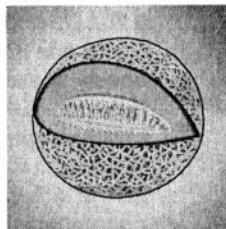
Сортове: Подходящи за това производство са сортовете Персийски 5, Видински коравци-21, хетерозисните (български) Хибрид 1, Хибрид 5, Хибрид 15, Медена роса, Победител и др.

Избор на площи и подготовка на почвата. Добри предшественици за пъпешите са житните култури, разораната люцерна, изкоренените овощни градини и лозя. Върху една и съща площ не се допуска повторно отглеждане на пъпеши най-малко три години. След прибиране на предшественика площта се наторява с 4-6 тона на декар угнил оборски тор, 35-40 кг на декар суперфосфат и 25-30 кг на декар калиев сулфат. Оре се на дълбочина 30-35 см, през пролетта почвата се култивира на 16-18 см, а преди сеитбата се прави плитко браздене на разстояние 150 см.

Сеитбата се извършва около 15-20 април. На малки площи се сее гнездово на 50-60 см в реда. В гнездата се поставя 2-3 кг угнил оборски тор, 30 гр суперфосфат и 20 гр амониева селитра. Сместа се разбърква с почва на дълбочина 6-8 см и се оформя гнездо с диаметър 25-30 см. В него се засяват 2-3 семена, покриват се с 5-6 см рохкава почва и отгоре се поставя 2-3 см слой оборски тор. След поникването се извършва прореждане: за сортовете Персийски 5, Децертни 5 - по 2 растения в гнездо, а за Видински коравци, Хибрид 1 и Медена роса - по 1 растение.

Може да се сее и редово в отворена браздичка, дълбока 4-5 см, при разстояния между редовете 150 см и между семената в реда - 10-12 см. На големи площи се сее със сеялки при същите разстояния. След поникването растенията се прореждат на разстояния от 35 до 45-50 см в зависимост от сорта. Добри резултати дава и лентовата сеитба при схема 200+80/45 см. Посевната норма е 0,300-0,350 кг на декар при ръчна сеитба и 0,350-0,400 кг на декар при механизирана сеитба.

Грижи през Вегетацията. При прореждането на растенията се окопава плитко (4-6 см) и растенията се загърлят леко. При образуване на разклонения по стеблото се подхранва с 20 кг на декар амониева селитра и се окопава със загърляне втори път. При образуване на първия завръз с култивирането се прокарват поливните вади и се полива

със средни количества вода - 30-35 м³ на декар. Когато се полива с по-големи количества вода, плодовете се напукват. Поливки се правят 5-6 пъти: в началото - през около 15 дни, а след това - през 10-12 дни.

Когато растенията са във фаза 5-6-ти лист, върхът на главното стъбло се прищипва. По-късно се прищипват и върховете на разклоненията - над 5-ти лист от последното плодче.

Растителна защита: Пъпешите имат много неприятели:

- преди появата на маната (1-5 юни) се пръска профилактично с Алиет - 0,3% или комбинация от Алиет - 0,2 % плюс Пероцин - 0,2%. При поява на болестта се пръска с Ридомил цинеб 72 ВП - 0,25% или Корсейт цинеб 70 ВП - 0,25%;
- срещу брашнестата мана се използва Метил-топсин - 0,1% или Рубиган - 0,04%;
- срещу антракноза се пръска с Пероцин - 0,4% или Дитан 45-0,3%;
- при поява на листни въшки се използва БИ 58-0,1%, Актелик 50 ЕК - 0,15% или Антио 33-0,1%;
- при нападение от обикновен паяжинообразуващ акар се пръска с Омит 57-0,1%, Митак - 0,3% или Милбол - 0,1%.

Беритба и добив. В зависимост от сорта беритбата започва от 20 до 30 юли. При ранните сортове се бере всеки ден или през ден, а при късните - през 3-4 дни. Добивите са от 2-2,5 тона на декар до 3-4 тона на декар.

Записки:

ДИНЯ

Диня

Сортове. За средно ранно производство с директна сейтба се използват сортовете Мраморна 17, Кримзън суит и Боряна , а като по-ранно зрели сортове - Шугър бейби и Божура.

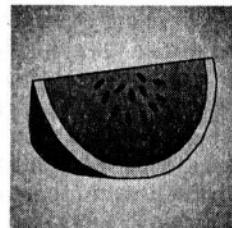
Избор на площи и подготовка на почвата. Подходящи предшественици за дините са зърнените и кореноплодни култури, люцерната, луковите, както и освободените от овошни и лозови насаждения площи. Те не се развиват добре на места, върху които преди това са отглеждани домати, пипер и патладжан и затова тези предшественици трябва да се избягват.

През есента подготовката на почвата започва с торене - 4 тона на декар разложен оборски тор, 25-30 кг на декар двоен суперфосфат и 25 кг на декар калиев сулфат. Дълбоката есенна оран се извършва на дълбочина 30-35 см, а през пролетта почвата се култивира на дълбочина 12-16 см. Преди култивирането се извършва торене с 20-25 кг на декар двоен суперфосфат и 20 кг на декар карбамид. Срещу появата на плевели, преди сейтбата се използва Балагрин в дозировка 0,6-0,7 кг на декар, след което площта се фрезува.

Сейтбата на дините се извършва, когато температурата на почвата на дълбочина 10 см трайно се задържи над 12-15°C. За Южна България дините се сеят през второто десетдневие на април, а за Северна България - от 20 до 25 април. Семената задължително се обеззаразяват с ТМТД - 3-4 грама на 1 кг семена.

На поливни и по-малки площи може да се извърши гнездова сейтба с рътени семена при достатъчно влага в почвата, или с накиснати в хладка вода семена за 18-24 часа.

При гнездовата сейтба се очертават редове на разстояние 200 см и във всеки ред през 80-100 см се маркират гнездата. В гнездото се поставят 2-3 кг разложен оборски тор, 30 гр суперфосфат и 20 гр амониева селитра или карбамид. Чрез смесване с почвата се оформя гнездо с диаметър 20-25 см и дълбочина 6-8 см. Засяват се 6-7 семена, покриват се с 5-6 см рохкава почва и отгоре се поставя 2-3 см слой оборски тор. При големи площи сейтбата се извършва със сеялки в редове при схе-

ма 200 x 80-100 см или 150 x 60-80 см. Дълбочината на засягане е 5-6 см при посевна норма 400-500 гр на декар при механизирана и 300-350 гр/дка при ръчна сейтба.

Грижи през Вегетацията. Когато се появят първите листа, растенията се прореждат по едно на оптималните разстояния, посочени в схемите по-горе, окопават се и се загърлят с рохкава почва. След появата на 5-6 листа, централното стъбло се прищипва на върха. При образуване на стъблените разклонения растенията се подхранват с 20 кг на декар амониева селитра, окопават се втори път и се загърлят. Торът се разпърска в цялото междууредие, след което се култивира на 12-15 см. При образуване на първия завръз, ластуните се насочват по редовете, култивира се втори път, прокарват се поливните вади и се извършва първата поливка. Когато плодовете достигнат диаметър 8-10 см се полива втори път. При липса на влага след първата беритба се прави трета поливка. Шербетирането с 500-600 кг на декар - пресен оборски тор размит във вода дава добри резултати за наедряване на плодовете и повишаване на добива.

Растителна защита. При поява на антракноза се пръска с Пероцин-0,4%, Дитан 45-0,3% или бордолезов разтвор-1%. Срещу листните въшки се използва БИ-58-0,08% или Пиримор-0,1%, а при поява на сиви червеи се пръска с 0,2%-ов разтвор на Севин или Дурсбан при норма 150 мл на декар, след което почвата се култивира на 3-4 см.

Прибиране и добив. Беритбата започва от средата на юли, като се бере през 7-8 дни. Добивите при поливни условия са 4-6 тона от декар, а при неполивни 2,5-3 тона от декар.

Записки: _____

ФЪСТЬЦИ

Фъстъци

Сортове. Фъстъците са южна култура и най-добри условия за отглеждане намират в районите на Пловдивско и Благоевградско. У нас популярни са сортовете Калина, Орфей, Росица, Садово и др.

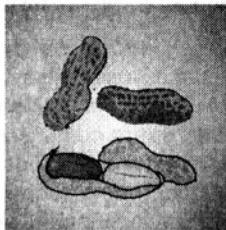
Избор на площи и подготовкa на почвата. Най-добри предшественици за фъстъците са житните и окопните култури - царевица, слънчоглед, памук, тютюн и др.

Подготовката на почвата започва с есенна оран на дълбочина 25-30 см, която се провежда до края на септември, след което е добре изораната площ да се подравни с брана. През 15-20 дни се правят единодневни култивации (на 15-18 см дълбочина), за да се предизвика поникване на плевелите и тяхното унищожаване. Преди дълбоката оран се разхвърлят 30-35 кг на декар суперфосфат.

През пролетта (месец март) се култивира на дълбочина 15-18 см, а непосредствено преди сеитбата се извършва второ култивиране на дълбочина 10-12 см, придружено с брануване. Преди второто култивиране се внася 30-40 кг на декар азотен тор. За борба срещу плевелите, след сеитбата, преди поникването на фъстъците се внася хербицида Гоал 2Е в доза 100 мл на декар с 50-60 л вода, а във фаза 2-4-ти трилистник на растенията се използва Базагран 480 СЛ в доза 300 мл на декар.

Сеитбата се извършава с обеззаразени семена. Тя започва, когато температурата на почвата на дълбочина 10 см се задържи трайно над 15°C (в началото на май). За сеитбата на един декар са необходими 7-9 кг семена, които се сеят на дълбочина 5-7 см и разстояние в реда - 10 см. Редовете се оформят на 60-70 см един от друг, като за големи площи се използват сеялки.

Грижи през Вегетацията. При образуване на кора преди поникването почвата се бранува плитко с ротационни бани. Фъстъците са чувствителни към плевели и затова не трябва да се допуска заплевеляване. За тази цел веднага след поникването на плевелите и фъстъците площа се окопава между редовете с машини, а в редовете - на

ръка. Първото окопаване се прави на дълбочина 8-10 см, а следващите две-три - на дълбочина 15-18 см през период от 12-15 дни.

Важно мероприятие при отглеждането на фъстъците е загърлянето. След прецъфтяването на появилите се в началото 2-3 съцветия се прави първото загърляне, а следващите едно-две се извършват до 10 август през период от 15-20 дни.

За фъстъците напояването има решаващо значение. В нормално влажни години се извършват две поливки, а при сухи години - поливките са до четири. Първата поливка се прави при масовия цъфтеж, а последната - до 15 август.

Прибиране и добив. Прибирането се извършва от 15 септември до 10 октомври, като при узряване стъблата и листата стават по-светли, семената придобиват характерния за сорта цвят и изпълват плодовете. Фъстъците се подкопават с нож-скоба, прикачена на трактор, а за малка площ - с плуг без отметателна дъска. След това се изскуват ръчно, обръщат се с бобовете нагоре докато изсъхнат, след което се прибират (за малки площи). За по-големи площи се вършеят със специално пригодени комбайни. Бобовете се доизсушават на проветриви места. Добивите са около 150-200 кг на декар.

Записки:

МАГДАНОЗ

Магданоз

Сортове. Познати са две разновидности на магданоза - листен и кореновиден. От листния магданоз най-често отглежданият сорт у нас е Фестивал 68, а от кореновидния - сорт Берлински или местен.

Избор на площи и подготвка на почвата. Магданозът се развива добре върху площи, на които преди това са отглеждани краставици, домати, пипер и патладжан и които са торени обилно с оборски тор.

Подготовката на почвата започва с основно торене през есента с 30-40 кг на декар суперфосфат и 20-30 кг на декар калиев сулфат. При леки почви се наторява с 2-3 тона на декар много добре разложен оборски тор и след това се оре на дълбочина 28-30 см. През пролетта площа се подравнява много добре, извършва се дискуване и фрезуване преди засяването, като преди последната обработка се внася 15-20 кг на декар амониева селитра. Оформят се лехи с ширина 100 см на разстояние 60 см една от друга. Върху лехите се оформят от 4 до 6 реда в зависимост от сорта. Могат да се отглеждат и браздово на разстояние 60 см или на тиро, широки 30-40 см. При късно производство, след зелен грах, ранни картофи, ранно зеле и др., площа се дискува и оре на дълбочина 25-28 см. След това се фрезува и веднага се оформя лехобраздова повърхност с ниска равна леха или ниска леха, ограничена само с тиро.

При сейтбата се използват първокласни семена. Сее се рано напролет - от 20 февруари до 10 март, или предзимно - до 10 декември. За кореновидния магданоз е необходимо 0,5-0,6 кг семе на декар, което се засява на 4-ри редови ленти в схема 70+30+30+30, а при листния магданоз се използва 0,8 кг семе на декар, което се сее в 6 редови ленти по схема 60+20+20+20+20+20. На малки площи сейтбата се извършва ръчно, разпръснато, като за това е необходимо 0,8-1 кг семе на декар, което се засява на дълбочина 2-2,5 см.

Грижи през Вегетацията. Важно за доброто развитие на магданоза е преди поникването да се разрушава почвената кора чрез вали-

ране с лек валяк или оросяване. Борбата с плевелите се води по химичен начин - с хербициди и с 3-4 междуредови обработки. Хербицидът Афалон се пръска в доза 0,12-0,15 кг на декар около 7 дни преди поникването. Афалон при същата дозировка се използва и във фаза 3-4-ти лист. При късно заплевеляване (фаза 3-5-ти лист) се използва хербицидът Зенкор в дозировка - 50 гр на декар

Кореновидният магданоз се прорежда 25-30 дни след поникването през 8-10 см (ако не е засят със сеялка за точна сейтба). Подхранва се след всяко подрязване с 10-15 кг на декар амониева селитра. Основна грижа е поливането - то се извършва през 8-10 дни. Много добри резултати дава шербетирането като подхранване.

Прибиране и добив. Листният магданоз се подрязва на 2-3 см над вегетационния връх. Първият отрез се извършва около 15-20 май. Всяка следваща беритба е през 20-25 дни (при добри грижи!), като през целия сезон се правят 8-10 беритби. Отрязаните листа се връзват на връзки по 100-150 гр, като от декар се получават 25 000-30 000 връзки.

Кореновидният магданоз се прибира чрез подрязване. Добивите са 1,5-2 тона кореноплоди и 300-400 кг листа на декар.

Записки:

БАМЯ

Бамя

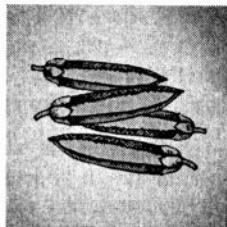
Сортове. У нас най-разпространен е сортът Лясковска бамя, а по-ограничено се отглежда Пловдивската бамя - главно в поречието на Марица.

Избор на площи и подготовкa на почвата. Подходящи за тази зеленчукова култура са площите, на които преди това са отглеждани с обилно торене домати, пипер, краставици и други зеленчуци. Бамята предпочита проветрени места с почви, които задържат влагата. Тя се развива добре, когато нейни предшественици са били бобови и житни култури.

През есента почвата се изорава на дълбочина 32-35 см, като преди това се тори с 40-50 кг на декар суперфосфат и 25-30 кг на декар калиев сулфат, комбинирано с 3-4 тона на декар угнил оборски тор. През пролетта се извършват 1-2 култивирания на дълбочина 15-18 см, като преди последното се внася 15-20 кг на декар амониева селитра и 20-25 кг на декар суперфосфат.

Сеитбата се извършва в периода 15-25 май. На малки площи се засява ръчно в плитки браздички (с дълбочина 5-6 см), разположени на разстояние 50-60 см една от друга. На дъното на браздичките през 15-20 см се поставят по 2-3 семена. При липса на влага браздичките се поливат с 1-2 литра вода на линеен метър. След засяването браздичките се заравняват. Сеитбената норма за декар е 2,5-3 кг семена. На големи площи се използва сеялка по схема 70+40/15-20 см в двуредова лента. Срещу появата на плевели 6-7 дни преди сеитбата се пръска с Агрифлан - 0,3-0,35 л на декар, като разтворът се смесва с почвата чрез фрезуване.

Грижи през вегетацията. При недостиг на влага за поникване на растенията веднага след сеитбата се полива с малки количества вода - 20-25 м³ на декар (най-добре чрез дъждуване). След това се поддържа постоянна оптимална почвена влажност - не се допуска трайно засушаване и преовлажняване на почвата. През периода юни - август бамята задължително се полива през 6-8 дни, а през септември поливите са през 10-12 дни.

Първото окопаване се извършва при появата на 4-5 листа, като предварително почвата се подхранва със смес от 20 кг амониева селитра за 1 декар. Заедно с окопаването се прави и прореждане, като се оставя по едно растение на 15 см. През първото десетдневие на август се прави второ окопаване и отново растенията се подхранват със същите количества амониева селитра.

Растителна защита. В началните фази на вегетация растенията се нападат от бактериоза и листни въшки. Против тях се пръска 2-3 пъти с комбинация от препаратите Купроцин - 0,4% - срещу бактериозата и БИ-58-0,1% - срещу листните въшки. До беритбата, против появата на брашнеста мана, бамията се пръска през 15-18 дни с Фундазол - 0,1% или Рубиган - 0,05%, а по време на беритбения период се праши с 2-3 кг сяра на декар (след бране на плодовете).

Прибиране и добив. Беритбата започва през първото десетдневие на юли и се извършва през ден или всеки ден. Плодовете се берат на две качества: екстра - с размер 3-6 см, и първо качество - с размер 6-9 см, като добива варира от 650 до 1100 кг на декар.

Записки:

СХЕМИ

СХЕМИ ЗА 6 ДЕКАРА

РАЗПРЕДЕЛЕНИ В 3 ПОЛЕТА ПО 2 ДЕКАРА

Почвен тип: наносни, алувиално-ливадни и други почви с по-лек механичен състав

Първа схема - с преобладаващо участие на *разсадни* зеленчукови култури

Култура	Начин на отглеждане чрез	Период, през който е заета площта	Среден добив от декар
I поле			
Патладжан-ранно	Разсад	01.05-30.09	3.5-4 тона
Маруля-предзимно	Разсад	25.10-25.04	10000-12000 бр.
II поле			
Главесто зеле-ранно	Разсад	01.11-25.05	2-2.5 тона
Праз-втора култура	Разсад	10.06-30.10	2.5-3 тона
III поле			
Пъпеши-ранно	Разсад	01.05-20.07	2-2.5 тона
Главесто зеле-късно	Разсад	25.07-30.10	4-5 тона

ПРИМЕРНИ СХЕМИ ЗА 6 ДЕКАРА

Втора схема - с преобладаващо участие на *безразсадни* култури

Култура	Начин на отглеждане чрез	Период, през който е заета площа	Среден добив от декар
I поле			
Зелен грах-ранно	Директна сейтба	15.03-15.06	300-400 кг
Дребнoplодни краставици- късно	Директна сейтба	25.06-20.09	1.5-2 тона
II поле			
Магданоз-1 дка-ранно	Директна сейтба	15.03-30.10	20000-25000 връзки
Моркови-1 дка-ранно	Директна сейтба	15.03-30.10	2.5-3 тона
III поле			
Дини-ранно	Директна сейтба	15.04-20.09	3-4 тона
Спанак-есенно	Директна сейтба	10.10-20.04	1000-1200 кг

ПРИМЕРНИ СХЕМИ ЗА 6 ДЕКАРА

Трета схема - с комбинирано използване на разсадни и безразсадни култури

Култура	Начин на отглеждане чрез	Период, през който е заета площта	Среден добив от декар
I поле			
Патладжан-ранно	Разсад	01.05-30.09	3-4 тона
Спанак-предкултура	Директна сейтба	20.10-20.04	1000-1200 кг
II поле			
Бамя	Директна сейтба	10.05-30.10	500 кг
Лук за зелено	Предзимно-арпаджик	25.10-01.05	16000-18000 връзки
III поле			
Зелен фасул-ранно	Директна сейтба	15.04-20.07	1000-1200 кг
Главесто зеле-късно	Разсад	25.07-30.10	4-5 тона

ПРИМЕРНИ СХЕМИ ЗА 6 ДЕКАРА

Почвен тип: черноземни, чернозем-смолници и други структурни глинесто-песъчливи почви.

Първа схема - с преобладаващо участие на *разсадни* зеленчукови култури

Култура	Начин на отглеждан чрез	Период, през който е заета площта	Среден добив от декар
I поле			
Пипер- средно ранно	Разсад	10.05-20.10	2.5-3 тона
Чесън- за зелено	Предзимно засаждане	20.10-30.04	12000-14000 връзки
II поле			
Зеле- ранно	Разсад	01.11-20.05	2.5-3 тона
Праз- късно	Разсад	15.06-30.10	4-5 тона
III поле			
Тиквички- ранно	Разсад	25.04-20.07	2.5-3 тона
Спанак- ранно	Директна сейтба	25.10-20.04	1000-1200 кг
Главесто зеле- късно	Разсад	25.07-30.10	4-5 тона

ПРИМЕРНИ СХЕМИ ЗА 6 ДЕКАРА

Втора схема - с преобладаващо участие на **безразсадни** зеленчукови култури

Култура	Начин на отглеждане чрез	Период, през който е заета площа	Среден добив от декар
I поле			
Домати- средно ранно	Директна сейтба	10.04-20.10	3-4 тона
II поле			
Зелен фасул-ранно	Директна сейтба	20.04-20.07	1000-1200 кг
Главесто зеле-късно	Разсад	25.07-30.10	4-5 тона
III поле			
Корнишони-ранно	Директна сейтба	25.04-30.07	2.5-3 тона
Ряпа-късно	Директна сейтба	10.08-30.10	2.5-3 тона

ПРИМЕРНИ СХЕМИ ЗА 6 ДЕКАРА

Трета схема - с комбинирано използване на *разсадни* и *безразсадни* зеленчукови култури

Култура	Начин на отглеждане чрез	Период, през който е заета площта	Среден добив от декар
I поле			
Домати- средно ранно	Разсад	05.05-30.10	3.5-4 тона
Лук за зелено	Предзимно засаждане	25.10-30.04	16000-18000 връзки
II поле			
Бамя	Директна сейтба	10.05-30.10	800-1000 кг
Спанак-ранно	Директна сейтба	01.11-30.04	1000-1200 кг
III поле			
Зелен фасул-ранно	Директна сейтба	20.04-20.07	1200-1300 кг
Главесто зеле-късно	Разсад	25.07-30.10	4-5 тона

СХЕМИ ЗА 12 ДЕКАРА

РАЗПРЕДЕЛЕНИ В 4 ПОЛЕТА ПО 3 ДЕКАРА

Почвен тип: наносни, алувиално-ливадни и други песъчливо-гли-
нести почви с по-лек механичен състав

Първа схема - с преобладаващо участие на *разсадни* зеленчукови
култури

Култура	Начин на отглеждане чрез	Период, през който е засета площта	Среден добив от декар
I поле			
Зелен пипер-ранно	Разсад	01.05-30.08	3.5-4 тона
Чесън за зелено	Предзимно засаждане	15.10-25.04	12000-14000 връзки
II поле			
Главесто зеле-ранно	Разсад	01.01-25.05	2-2.5 тона
Праз-късно	Разсад	15.06-30.10	4-5 тона
III поле			
Ранни картофи	Клубени	15.03-15.06	2-2.5 тона
Цветно зеле-късно	Разсад	25.06-30.10	1.5-2 тона
IV поле			
Дини -ранно	Разсад	30.04-30.08	2.5-3 тона
Марули-ранно	Разсад	25.10-25.04	10000-12000 броя

ПРИМЕРНИ СХЕМИ ЗА 12 ДЕКАРА

Втора схема- с преобладаващо участие на безразсадни култури

Култура	Начин на отглеждане чрез	Период, през който е заета площта	Среден добив от декар
I поле			
Зелен грах-ранно	Директна сейтба	15.03-15.06	350-400 кг
Моркови-късно	Директна сейтба	20.06-30.10	2.5-3 тона
II поле			
Бамя-ранно	Директна сейтба	10.05-30.10	800-1000 кг
Лук зелено-1.5 дка-ранно	Предзимно засаждане	15.10-05.05	16000-18000 връзки
Репички-1.5 дка-ранно	Директна сейтба	10.10-10.05	15000-16000 връзки
III поле			
Зелен фасул-ранно	Директна сейтба	15.04-20.07	1200-1300 кг
Главесто зеле-късно	Разсад	25.07-30.10	4-5 тона
IV поле			
Ранни картофи	Клубени	15.03-15.06	2-2.5 тона
Зелен фасул-късно	Директна сейтба	20.06-20.10	1000-1200 кг

Трета схема - с комбинирано използване на *разсадни* и *безразсадни* зеленчукови култури

Култура	Начин на отглеждане чрез	Период, през който е засаждана площта	Среден добив от декар
I поле			
Домати-ранно	Разсад	25.04-30.07	5-6 тона
Чесън зелено-ранно	Предзимно засаждане	20.10-20.04	12000-14000 връзки
Спанак-късно	Директна сейтба	15.08-15.11	700-800 кг
II поле			
Корнишони-ранно	Директна сейтба	15.04-20.07	2.5-3 тона
Главесто зеле-късно	Разсад	25.07-30.10	4-5 тона
III поле			
Зелен грах-ранно	Директна сейтба	15.03-15.06	300-400 кг
Праз	Разсад	20.06-30.10	2.5-3 тона
IV поле			
Главесто зеле-ранно	Предзимно разсад	25.10-20.05	2.5-3 тона
Целина-1.5 дка	Разсад	01.06-30.10	2.5-3 тона
Моркови-1.5 дка-късно	Директна сейтба	15.06-30.10	2.5-3 тона

ПРИМЕРНИ СХЕМИ ЗА 12 ДЕКАРА

Почвен тип: черноземни, чернозем-смолници и други структурни гли-
несто –песъчливи почви

Първа схема - с преобладаващо участие на *разсадни* зеленчукови
култури

Култура	Начин на отглеждане чрез	Период, през който е заета площта	Среден добив от декар
I поле			
Домати-средно ранно	Разсад	10.05-30.10	3.5-4 тона
Марули-ранно	Разсад	25.10-25.04	10000-12000 броя
II поле			
Лук за глави	От арпаджик	15.03-10.08	2.5-3 тона
III поле			
Пипер средно ранно	Разсад	15.05-30.10	1200-1500 кг
Лук за зелено	Предзимно засаждане	30.10-30.04	16000-18000 връзки
IV поле			
Главесто зеле- средно ранно	Разсад	30.05-15.09	3-4 тона
Чесън за зелено	Предзимно засаждане	20.10-10.05	12000-14000 връзки

Втора схема - с преобладаващо участие на **безразсадни** зеленчукови култури

Култура	Начин на отглеждане чрез	Период, през който е заета площта	Среден добив от декар
I поле			
Бамя	Директна сейтба	15.05-30.10	800-1000 кг
Спанак-ранно	Предзимно засяване	20.10-30.04	1000-1200 кг
II поле			
Домати средно ранно	Директна сейтба	10.04-15.10	3.5-4 тона
III поле			
Дини средно ранно	Директна сейтба	25.04-15.09	4-5 тона
Репички 1.5 дка ранно	Предзимно засяване	01.09-20.04	15000-16000 връзки
Лук за зелено 1.5 дка	Предзимно засаждане	20.10-20.04	16000-18000 връзки
IV поле			
Зелен фасул-ранно	Директна сейтба	20.04-20.07	1000-1200 кг
Главесто зелен-късно	Разсад	25.07-30.10	4-5 тона

ПРИМЕРНИ СХЕМИ ЗА 12 ДЕКАРА

Трета схема - с комбинирано използване на *разсадни* и *безразсадни* зеленчукови култури

Култура	Начин на отглеждане чрез	Период, през който е заета площта	Среден добив от декар
I поле			
Пипер средно ранно	Разсад	10.05-30.10	2.5-3 тона
Марули 1.5 дка-ранно	Разсад	01.11-30.04	10000-12000 броя
Лук зелено 1.5 дка-ранно	Предзимно засаждане от арпаджик	20.10-30.04	16000-18000 връзки
II поле			
Грах-ранно	Директна сейтба	15.03-15.06	300-400 кг
Цветно зеле -късно	Разсад	25.06-30.10	1.5-2 тона
III поле			
Домати средно ранно	Директна сейтба	10.04-30.10	3-4 тона
IV поле			
Главесто зеле средно ранно	Разсад	10.06-10.09	3-4 тона
Лук за зелено	Пролетно засаждане	15.03-20.05	16000-18000 връзки
Спанак-късно	Директна сейтба	15.09-30.11	600-800 кг

РЕЧНИК НА ТЕРМИНИТЕ

Култивиране: Извършва се с култиватор с цел унищожаване на плевелиета и разрохване на почвата до 16 см. Има два типа култивиране: със слята повърхност, която се извършва на незасяти и незасадени площи и като междуредова обработка на засяти или засадени площи.

Аерирана почва: Разрохкана, богата на въздух почва.

Дренирана почва: Почва, която не задържа вода и лесно се отцепява.

Предшественици: Културите, които са заемали площта преди отглеждането на дадената култура.

Вегетация: Това е периодът от поникването на растението до последната беритба.

Съхраняемост: Показател за трайност и запазване на търговски вид на зеленчуковата продукция след нейното прибиране.

Мулчиране: Покриване на почвата с подходящи материали (угнил оборски тор, слама, найлон и др.) с което се постига по-добър топлинен и воден режим на почвата.

Шербетиране: размиване на пресен оборски тор в поливната вода с цел подхранване.

Агрофон: Максимално добри условия за отглеждане на едно растение, включващи обилно торене, качествени и навременни обработки на почвата на базата на най-новите постижения на науката и техниката.

Tip: Висока тясна леха до 70-80 см.

Кореноплог: Видоизменен корен.

Гарниран посев: Посев, в който има максимален брой растения по технологията на културата.

Колтуци: Разклонения на централното стъбло.

ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА

- П. Карталов, Хр. Петров, М. Дойкова, П. Бошнаков,** 1990. Зеленчукопроизводство и семепроизводство. Земиздат, София
- И. Трънков, Г. Москов, М. Дойкова, Г. Пепелянков, Б. Рангелов, Д. Бахариев.** 1993. Отглеждане на земеделски култури. Дионис, София, 398 с.
- А. Пидов, Ат. Зайков, Г. Цеклеев, Д. Костов, Д. Чолаков, Н. Алексиев, Сл. Бахчеванова.** 1995. Зеленчукопроизводство и бизнес. ИК "Агропрес" - София, 266 с.

Старт за Ефективни Гражданска Алтернативи

Работи за устойчиво демократично развитие,
основано на гражданско участие
в решаването на проблеми от местно значение.

Издава се от фондация С.Е.Г.А.
в рамките на проект "Земята източник на доходи",
финансиран по програма МАТРА на правителството на Кралство Холандия
и холандската организация за международно развитие НОВИБ.

ЗЕМЯТА - ИЗТОЧНИК НА ДОХОДИ

АГРОИНФОРМАЦИОНЕН ЦЕНТЪР

Предоставя:

- Агротехническа информация и консултантска помощ
- Индивидуални консултации с посещения на място - как да се справите по-добре, ако сте решили да предприемете конкретни стъпки в своята селскостопанска дейност
- Организира специализирани обучения за мотивирани земеделски стопани

ИНФОРМАЦИЯ И СЪВЕТИ МОЖЕТЕ ДА ПОЛУЧИТЕ В

АГРОИНФОРМАЦИОННИЯ ЦЕНТЪР

Организиран в рамките на проект
“Земята – източник на доходи”

Адрес за контакти:
гр. Пловдив,
бул. Марица 122 /водна палата/,
ет. 5, ст. 25; тел. 032/ 62-92-86